

אורות השבת

גליון מס'
797

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
וּאֵרָא

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א אבינה לאחריתם

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'
וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיְתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעָתֶם כִּי אֲנִי ה'... (שמות, ב-ז)

וידבר אלוהים אל משה: דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה. **ויאמר אליו אני ה':** נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. (יש"י)

כבר העירו המפרשים ובכללם האור החיים הק', מדוע פתח בלשון 'וידבר אלוהים' – המורה על דיבור קשה במידת הדין, וסיים בלשון 'ויאמר ה' – המורה על אמירה רכה במידת הרחמים, הרי זה תרתי דסתרי. וביאור, שבוזה השיב הקב"ה למשה על טענתו 'למה הרעותה', והיינו שאין לך להרהר אחרי מידותי, יען כי גם מה שנראה לעין מידת הדין כדוגמת קושי השעבוד – יסודו במידת החסד והרחמים, עכת"ל. הנה כי כן הגם שכוונת משה רבינו ע"ה היתה להקל על סבלות אחיו אשר נרמסו תחת נוגשיהם, מכל מקום היה עליו להכיר שאין 'רע' יוצא מאת ה'.

ובזה ביקשה תורה לאלפינו בינה, שגם במשברי הזמן ומצוקות העתים הפוקדים את האדם עד שנדמה בעיניו כי מידת הדין מתוחה עליו רח"ל, צריך שידע שמידת החסד והרחמים מסתתרת בהם. יען כי פעמים היסורים באים עליו לטובתו, כדי לעוררו לתשובה ותיקון המעשים, וכדרך שאמרו בגמ' (ברכות ה, א): 'אם רואה אדם שיסורין באין עליו, יפשפש במעשיו, שנאמר (איכה ג, מ) נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'. פשפש ולא מצא, יתלה בביטול תורה, שנאמר (תהלים צד, יב) אשרי הגבר אשר תיסרטו יה ומתורתך תלמדנו'. ועוד אמרו שם: 'נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין... מה ברית במלח – מלח ממתקת את הבשר, אף ברית האמור ביסורין – יסורין ממרקין כל עוונותיו של אדם', עי"ש.

ויש פעמים שהיסורים באים על האדם, כדי לקרבו לפני הקב"ה ולהעלותו למדרגות רמות ונשגבות, ולכן אדרבה יסורים אלו הם נחלתם של צדיקים וחסידים לפי גודל מדרגתם. וכה הם דברי הרמב"ן עה"פ ויען ה' את איוב מן הסערה (איוב לח, א): 'הגיע עתה איוב למעלת הנבואה, יען כי... הועיל אותו הנסיון לקרבו אל האלוהים', עי"ש. הרי לפנינו גילוי מפורש, שאיוב לא 'נענש' אלא זכה לקרבת אלוהים בזכות אותם יסורים, שכן בלעדיהם לא היה זוכה לנבואה. ואכן מצאנו מאמרים רבים בזה"ל המורים בעליל שיסורי הצדיקים, הם כדי להשביחם ולקרבם להשי"ת עד כדי דרגת 'ובו תדבק'. ומקרא מלא הוא 'קרוב ה' לנשברי לב' (תהלים לח, יט), וכן הוא אומר (תהלים נא, יט) 'לב נשבר ונדכה אלוהים לא תבזה'.

ועוד יש שהיסורים באים על האדם, כדי לזכרו ולהכשירו לחיי העולם הבא בלא יסורי הגיהנם הנוראים, וכדרך שאמרו בגמ' (עבודה זרה ד, א): 'מאי דכתיב ואני יסרתי חזקתי וזרעוכם... (הושע י, טו), אמר הקב"ה אני אמרתי אייסרם ביסורים בעולם הזה כדי שיתחזקו וזרעוכם לעולם הבא'. וכעין זה מבואר במסכת שמחות (ג, ט): 'אמר רבי יהודה חסידים הראשונים היו מתיסרין בחולי מעיים בשניים או שלושה ימים קודם מיתתן כדי למרק את הכל ויבואו נקיים לעתיד לבוא, שנאמר (משלי כז, כא) מצרף לכסף וטור לזהב ואיש לפי מהללו'. ובספר יסוד ושורש העבודה (ח"ג פרק ג) הגדיר את הדברים בזה הלשון: 'צער אחד קסן בעולם הזה שוה כנגד אלפים צער בעולם הבא', עי"ש. ושוב מצאתי כעין זה מפורש ברמב"ן (כפ"ל על ספר איוב), שיסורים קטנים בעולם הזה מורידים יסורים נוראים בעולם הבא, עי"ש. וכמים צננים על נפש עיפה הם בזה דברי רבי ישעיהו זוכביצר זצ"ל (תלמידו של הגר"א מוילנא) אשר סיפר, שפעם אחת שמע מרבו הגר"א על גודל נוראות יסורי עולם הבא, ומרוב פחד נחלה מאוה. וכשבא רבו לבקרו אמר לו, דע שכל מה שאמרתי לך אמת, אך אינך יודע עד כמה היסורים שסובל אדם בעולם הזה ואפילו הקטנים ביותר, מפחיתים מעונשו בגיהנום. וכאשר שמע רבי ישעיהו את הדברים, נתחזק ונתרפא.

וכמה נוראים הם בזה דברי חז"ל (מפי השמועה) עה"פ 'תודיעני אורח חיים' (תהלים סז, יא), וכי

המש"ך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך פתיחת שערי גאולה

וידבר אלוהים אל משה ויאמר אליו אני ה', כתב רש"י דיבר ה' קשות עם משה שאמר 'למה הרעות לעם הזה', וזהו 'וידבר אלוהים' 'דיבור' לשון קשה ו'אלוקים' הוא דין, אך צריך להבין איך יתכן שמשה ידבר בחוסר אמונה. מבאר ה'בן לאשרי' משה רבינו ע"ה התחכם בדבריו נגד השטן שקיטרג וסגר שערי שמים בעד תפילתם חזקתם של ישראל וגרם לעיכוב הגאולה, ומשה פעל בעורמה שכאילו הטיח דברים כלפי מעלה, ואז פתח השטן שערי שמים כדי שיכנסו דבריו של משה להגביר את הדינים, וכך נפתחו שערי הגאולה שנכנסו התפילה והזעקה של ישראל, ועוררו רחמים רבים כמו שנאמר 'ויאמר אליו אני הוי"ה' לשון של 'אמירה' רכה ושם רחמים 'הוי"ה'.

בברכת ליל ליל וקדושה

הרב **עוזיאל אדרי**

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת
עלות השחר	5:35	5:35	5:35	5:35	5:35	5:35	5:35
זמן סליח ותפילין	5:41	5:41	5:41	5:41	5:41	5:41	5:41
ורחיקה - הזמן החם	6:44	6:44	6:44	6:44	6:44	6:44	6:44
סוף ק"ש לדעת מבי"א	8:41	8:41	8:41	8:41	8:41	8:41	8:41
סוף ק"ש להצטננות חז"ל	9:12	9:12	9:12	9:12	9:12	9:12	9:12
הצת יום לילה	11:47	11:47	11:48	11:48	11:48	11:49	11:49
סוף מילה	12:17	12:17	12:18	12:18	12:19	12:20	12:20
סוף חמשה	16:03	16:03	16:04	16:05	16:06	16:07	16:08
סקיפה	16:55	16:56	16:57	16:58	16:59	17:00	17:00
צאת המינבים	17:08	17:09	17:10	17:11	17:12	17:13	17:13

שבת **מבדקין**

המולד ביום ראשון, שעה 11:13, ו-14 חלקים.

ראש חודש שבט ביום שני הבעל"ט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	וארא
הפטרה:	כה אמר
כניסת השבת:	16:34
יציאת השבת:	17:25
רבינו תם:	17:57

אורות הפרשה

משה, איש האלוקים

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלוקים לפרעה, כתב במדרש **ילקוט שמעוני** אמר לו הקב"ה למשה, בשם "אלוקים" בראתי את העולם שנאמר **בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ**, ובשם זה נתתיך **אלוקים** לפרעה שנאמר **ראה נתתיך אלוקים לפרעה**, וכן נאמר **וזאת הברכה אשר בידך משה איש האלוקים את בני ישראל**, וכן בתהלים **תפילה למשה איש האלוקים**, המשמעות שמשה רבינו נקרא **"איש האלוקים"**, וזה שהקב"ה ברא את העולם בשם "אלוקים", מבאר ה'בן לאשר' כי משה רבינו ע"ה הוא **עיקר ונזר הבריאה כדאיתא במסכת סנהדרין** לא נברא העולם אלא למשה, וכמ"ש **בזוהר** שבתחילת התורה בפסוק **בראשית מרומז שם הקדוש שנקרא שם הדעת**, שהוא שורש נשמתו של משה רבינו ע"ה, ועל כן דורו של משה **דור המדבר** נקרא **דור דעה**.

משה, נשמה כללית של שישים ריבוא נשמות

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלוקים לפרעה, המשמעות שמשה רבינו נקרא **"איש האלוקים"**, כתב **בזוהר** השראת השכינה בעולם היא ע"י משה רבינו שהוריד את התורה מן השמים לעולם למטה, והקדושה ירדה גם להארציות בעולם, מבאר ה'ברכה משולשת' הנה **"לפרעה"** גימטריה **"שכינה"**, כלומר שע"י משה רבינו ע"ה שבא לפרעה והוציא את עם ישראל ממצרים לקבל את התורה, פעל שתשרה שכינה בעולם, ולכן נשמתו של משה היא ההתגלות כוח ה"אלוקים" בעולם, שהיא נשמה כללית הכוללת שישים ריבוא נשמות ישראל. כמ"ש **במדרש** אמר רבי יהודה הנשיא אשה אחת ילדה במצרים שישים ריבוא בכרס אחת, והיא יוכבד אמו של משה שילדה את משה ששקול כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל, ולפי"ז יש לפרש **בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ**, **"בראשית ברא"** הקב"ה, את **"אלוקים"** כלומר משה רבינו ע"ה שנקרא איש ה"אלוקים".

משה, ממוצע המחבר

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלוקים לפרעה, המשמעות שמשה רבינו נקרא **"איש האלוקים"**, מבאר **הצדיק מרעננה** זיע"א כתבו **בספה"ק** שהייתה השכינה מדברת מתוך גרונו, כלומר **"איש"** שבנשמתו בגופו התגלתה השכינה ה"אלוקית", והיה נשמע קולו של "אלוקים" מתוך גרונו, וכמ"ש במדרש איש האלוקים אם אלוקים למה איש ואם איש למה אלוקים וכו', אלא מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלוקים, כלומר שמשה רבינו ע"ה חיבר את עם ישראל להקב"ה באמצעות התורה, ומשה נקרא **"ממוצע המחבר"** בין הקב"ה לבין בני ישראל, כמ"ש **"אנכי עומד בין ה' ובניכם"**, שכל דבר שהוא **"ממוצע"** שרוצה **"לחבר"** שני דברים צריך שיהיה בו תכונות שני הדברים ואז יכול לחבר אותם, ומשה נקרא **"איש"** ה"אלוקים", ולכן היה בכוחו לחבר את **"האלוקות"** עם **"האנושים"** בעולם, כפי שנתגלה בגימטריה המשכן במדבר.

משה, דרכו עובר השפע לעולם

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלוקים לפרעה, המשמעות שמשה רבינו נקרא **"איש האלוקים"**, כתב **הזוהר** התפשטות דמשה בכל דור ודור, בכל דור דור השפע הגשמי והרוחני יורד לעולם דרך נשמתו של משה רבינו ע"ה שמתלבשת ב"צדיק הדור" שהוא דוגמתו והתפשטות משה רבינו בדורו, כי אורו של הקב"ה האלוקי הוא נשגב ועוצמתי ורק נשמת משה יש לה את היכולת ומסוגלת לקבל ישירות את האור מהקב"ה, כעין שנאי שמעביר את חיות האור לעולם בצורה מדורגת כפי הנצרך לכל בריה ובריה.

משה, נשמתו כוללת את כל הדורות

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלוקים לפרעה, המשמעות שמשה רבינו נקרא **"איש האלוקים"**, כתב **בספר התניא** בכל דור חייב שתהיה נשמתו של משה בעולם, בדרך משל כמו שבלילה לכוכבים כמו הירח אין להם אור משל עצמם, אלא השמש מאירה להם מתחת לארץ, כך בכל הדורות כולם נשמתו של משה רבינו ע"ה מאירה ל"משה שבדור" וממנו לשישים ריבוא נשמות ישראל אנשי הדור שמאיר לכל אחד **"ניצוץ קטן"** בתוכו מנשמת משה רבינו המסייע לו בעבודת ה'. וכמ"ש **בפסיקתא רבתי ובמדרש** שמשה רבינו ע"ה היה ג"כ בדור המבול, כדאיתא **במסכת חולין** שלומדים מהפסוק של דור המבול משה מן התורה מניין 'בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה', וכתב **האריז"ל** משה רבינו היה ג"כ בדור האבות הקדושים כמ"ש **בזוהר** יעקב מלבר משה מלגא.

אורות הכשרות

דוד אינו יודע מהי דרך החיים. אלא כך אמר דוד המלך ע"ה, רבונו של עולם יודע אני שאפילו צדיקים גמורים צריכים לעבור דרך פתחה של גהינם בדרכם לגן עדן (כדי לאסוף עמם את הרשעים אשר נגמר דינם בגהינם), על כן הדיעני נא מהי הדרך לארץ החיים אשר אינה עוברת דרך פתחה של גהינם (מפני שצער גדול הוא לשמה העוברת משם). אמר לו הקב"ה אם זאת אתה מבקש, קבל עליך יסורים, עכ"ל.

ועל כולנה יש שהיסורים הבאים על האדם, הם עצמם 'טובה וברכה', אלא שאין מבחינים בטובתן רק לאחר זמן, וכמו שנאמר לגבי מכירת יוסף (בראשית מה, ה) **'ועתה אל תעצבו... כי למחיה שלחני אלוהים לפניכם'**. וכדרך שאמרו בגמ' (כא, א) על נחום איש גז, שהיה אומר על כל דבר שאירע לו 'גם זו לטובה'. ואפילו על גזירה נוראה של המלך להרוג את כל היהודים אמר גם זו לטובה, כפי שאכן היה בסופו של דבר, ע"ש. וכן כדרך שאמרו בגמ' (ברכות ס, ב) **'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעבדין מן שמיא לטב'**, כדוגמת מעשה דרבי עקיבא אשר בא אריה וסרף את חמורו וחתולו אכל את התרנגול היחיד שנותר לו ואף הנר שהיה ברשותו כבה ע"י הרוח, ולבסוף נוכח שעל ידי זה הציל ה' את חייו מפני הליסטים, ע"ש. ופוק חזי לדברי הגמ' (פסחים נ, א): **'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט)'**. אטו האידנא לאו אחד הוא, אמר רבי אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא: העוה"ז, על בשורות טובות אומר ברוך הסוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת. לעולם הבא, כולו הסוב והמטיב. הרי לפנינו, שאע"פ שגם בעוה"ז מברכים על בשורות רעות 'ברוך דין האמת', מכל מקום אינה דומה ברכה זו – לברכה שמברכים בעוה"ז 'ברוך הסוב והמטיב'. מפני שאינה דומה אמונה – לראיה, והיינו שבעוה"ז אין רואים את הטוב שיש בבשורות הרעות אך אנו מאמינים דכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד, ולזה אנו מכוונים בברכת 'ברוך דין האמת'. אולם בעוה"ז אשר שם תתגלה האמת לעין ויראו כולם בחוש את הטוב גם בבשורות הרעות, יברכו גם עליהם 'הסוב והמטיב'.

ועל כל פנים ענין הראות, שהצד השווה שבכולם הוא, שאין יסורים באים על האדם אלא לטובתו – מתוך מידת החסד והרחמים, ומן הראוי היה לברך על כולם 'הסוב והמטיב'!

וכמזה נפלאים הם בזה דברי בעל הנתיבות (הקדמה לפירוש על מגילת אסתר), אשר חידש שאין שום מצוה להשתכר בפורים. ומ"ש בגמ' (מגילה ז, ב): **'אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא'**, היינו שחייב אדם לשמוח בפורים על שנתעלנו לדרגה של קבלת תורה מרצון בשל הדביקות בקב"ה. ומ"ש 'עד דלא ידע בן אורור המן לברוך מרדכי', היינו שצריך האדם לשמוח כל כך בחסדי השי"ת עליו, עד שאינו רואה שום ענין לקלל את המן ואדרבה צריך להגיע לדרגה שיאמר 'ברוך המן', שכן המן היה הסיבה והגורם לכל הטוב שזכינו בעקבות גזירותיו, ע"ש. והדברים מופלאים ומדברים הם בעד עצמם!

בברכת לבית אלוף ומבורך

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

תושבי באר-שבע היקרים

הרינו מודיעים כי

ביום שני כג' טבת (31.12.18)

פג תוקפם של תעודות הכשרות

ולכן יש לדרוש תעודת כשרות מקורית

בתוקף עם חתימה וחתימת בצירוף הלוגרמה.

**כמו כן הרינו מודיעים כי אין לסמוך
על שילוט "כשר" אלא יש לדרוש
"תעודת כשרות" מקורית בתוקף**

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א
הלכות ברכת הפירות (המשך)

ש - תבשיל "פירה" העשוי מעיסת תפוחי אדמה, מהי ברכתו?

ת - אמנם כבר ביארנו בעלוניס הקודמים מחלוקת הפוסקים אודות פרי שנטחן דק עד שאין צורתו ניכרת, מכל מקום הכל מודים שאם דרך אכילתו בכך אין ברכתו משתנה. לפיכך מאכל הנקרא "פירה" העשוי מעיסת תפוחי אדמה, ברכתו "בורא פרי האדמה", הואיל ודרך אכילתו בכך, וכן כל כיוצא בזה.

ש - מי שטעה ובירך על פירות העץ "בורא פרי האדמה" או להיפך, מה דינו? ומה הדין אם טעה ובירך על פירות העץ או האדמה "שהכל נהיה בדברו"?

ת - בירך על פירות העץ "בורא פרי האדמה" יצא, שכן גם פירות העץ צמיחתם מן האדמה. אבל המבירך על פירות האדמה "בורא פרי העץ" לא יצא, שהרי לא באו מן העץ. ומכל מקום אם טעה ובירך על כולם "שהכל נהיה בדברו" יצא, מפני שברכה זו כוללת את הכל וגם פת ויין וכללים בה.

ש - מי שהתחיל בברכה מתוך כוונה לסיים "בורא פרי העץ" אך לאחר שהזכיר שם ומלכות נזכר מיד שהוא פרי האדמה, האם יכול לסיים "בורא פרי האדמה"? ומה הדין בזה להיפך?

ת - יש אומרים שאין יוצאים ידי חובה בברכה כל שלא פתח בה על דעת לסיימה כתיקונה, וכן היא דעת הרמב"ם. ולפי שיטה זו, הפותח לברך מתוך כוונה לסיים "בורא פרי העץ" ונזכר אחר שהזכיר שם ומלכות שהוא פרי האדמה, יסיים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", אך לא יטעם ממנו עד שיחזור ויברך "בורא פרי האדמה". אך לדעת רבים מהפוסקים אין כוונתו מעכבת, לפיכך יסיים "בורא פרי האדמה". וכן הוא עיקר להלכה. ובעל נפש הרוצה לחוש לכל הדעות, יסיים "בורא פרי האדמה" ויטעם ממנו קצת, ואחר כל יברך על מין אחר מפירות האדמה ויכוון לפטור הפרי הקודם בברכה זו. אולם במצב הפוך, כגון שזה הפרי מפירות העץ וחשב בתחילת ברכתו שהוא פרי האדמה, יסיים "בורא פרי העץ" לכל הדעות שהרי כבר נתבאר שברכת "האדמה" פוטרת גם את פירות העץ.

ש - מי שטעה ובירך על פרי האדמה "בורא פרי העץ" ונזכר בטעותו והוסיף תוך כדי דיבור "בורא פרי האדמה", האם יצא ידי חובה?

ת - דבר זה נתון במחלוקת הפוסקים. אולם לפי הכלל של ספק ברכות להקל יצא ידי חובה, ובלבד שהוסיף "בורא פרי האדמה" תוך כדי דיבור. והוא הדין בשאר הברכות כגון שביך "בורא פרי העץ" על דבר שברכתו שהכל נהיה בדברו ונזכר בטעותו והוסיף תוך כדי דיבור "שהכל נהיה בדברו", יצא.

ש - המבירך על כוס משקה אך בטרם הספיק לטעום ממנו נפל מידו ונשפך, האם יכול למזוג עוד ולטעום ממנו?

ת - אם היה בכוונתו להוסיף ולשתות עוד מהמשקאות שהיו מונחים לפניו, רשאי למזוג משקה אחר ולשתותו על אותה ברכה. אך אם לא היה בכוונתו לשתות עוד וזלת אותו הכוס שנשפך, הרי זה יסיים מיד "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ויחזור לברך על משקה נוסף אם רוצה לשתות. וכן הוא הדין לגבי ברכת הפירות.

ש - המבירך על פירות שהיו מונחים לפניו ואחר כך הביאו לפניו פירות נוספים, האם צריך לחזור ולברך עליהם?

ת - אם היה בדעתו לאכול ממה שיביאו עוד לפניו, אינו צריך לחזור ולברך עליהם ואפילו שכבר סיים את כל הפירות שהיו מונחים לפניו בשעת הברכה. אבל אם לא היה דעתו בכך, הרי זה צריך לחזור ולברך עליהם אף שעדיין מונח לפניו מן הפירות הראשונים. במה דברים אמורים במי שאוכל בביתו, אך אורח המתארח בבית אחר, אינו צריך לברך על פירות אחרים שהביאו לפניו אחר שכבר בירך מאותו המין, אף על פי שלא הייתה דעתו עליהם, מפני שאורח אוכל על דעת בעל הבית.

בית דין צדק לענייני ממונות

שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

נייד: 052-7670510

דבר רבני הקהילות

הרה"ג אברהם וזאנא שליט"א
רב ק"ק "נוה יוסף חיים" שכ' נאות לון באר-שבע
תרגום השבעים ותוצאותיו

מובא בתלמוד (מגילה ט.) סיפור מעניין, בדבר תלמי מלך מצרים, שרצה לתרגם את התורה ליוונית. וזה לשון הגמרא: "מעשה בתלמי המלך שכנס שבעים ושנים זקנים, והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כינסן. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם: כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה, והסכימו כולן לדעת אחת". בלי להכנס לדיון מה היתה מטרתו של תלמי בתרגום זה, לכאורה התוצאה היתה מוצלחת. שבעים ושנים הזקנים, כיוונו כולם לדעה אחת, ובסיעתא דשמיא הוציאו מתחת ידם דבר מתוקן. אך למרבה הפלא, מובא במגילת תענית (חיבור מזמן התנאים המונה את הימים שבהם יש להתענות או לחילופין לשמוח בשל מאורעות הזמנים שקרו בהם), שלאחר תרגום התורה ליוונית, שרר חושך בעולם במשך שלושה ימים! רבותינו הטור והשולחן ערוך, פסקו באורח חיים סימן תק"פ, שהיות והתרגום קרה ביום ח' בטבת, יש להתענות ביום זה זכר למאורע הקשה שארע בו! והדבר אומר דורשני, מדוע תרגום התורה והפצתה לאומות, מהווה מאורע קשה שגורם חושך בעולם ותיקנו לזכרו תענית? ישוב וביאור עניין זה, מגלה לנו יסוד גדול בהבנת מהות התורה. תורתנו הקדושה, הינה ספר המכיל בתוכו אור אין סופי, אשר הוא מחיה את כל העולמות ואת כל הנבראים, מן העולמות הנאצלים ביותר, ועד לבריות הקטנות ביותר ביקום. וכלשון הנביא: "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי". וכבר המשיל שלמה המלך ע"ה בחכמתו, את התורה לאור. באמרו: "כי נר מצוה ותורה אור". ובאר רבנו האר"י הקדוש, מעט מזער מכוננת שלמה המלך, בגלותו שהמילה אור בגימטריא שווה 207, שמספרו כמניין המילים אין סוף (=207), שמספרו שהוא כמניין המילה רז (=207). ובלשון מרן הרב קוק זצ"ל, נקראת התורה "נשמת המציאות". התורה היא הנשמה והכח המחיה של כל המציאות. ברור איפוא, שהרובד הפשטי של התורה, הינו רק בבחינת "קצה הקרחון", לאין סוף עומק ורוחב של מכמני התורה. וכלשון דוד המלך ע"ה: "לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצוותך מאד". **תרגום התורה ליוונית הוא ממש להפוך אור לחושך.** לקחת את האין סוף ולכתבו באופן פשטני בלשון יוונית, משמעותו צמצום האין סוף למוגבל ופשוט. כשהתורה כתובה בלשון הקודש, אזי על כל פסוק ופסוק ועל כל תג ותג, יש תילים תילים של הלכות וחידושים. בצירופי האותיות ובסמיכות האותיות הפרשות והמילים, גנוזים עומקים אין סופיים, ובהם גנוזים צירופי שמות הקודש, ופירושים לאין סוף ולאין תכלית. אבל כשתורגמה התורה ליוונית, נלקחה נשמת החיים מן התורה. ולכן הוחשך העולם לשלושה ימים, להגיש את עוצמת המשבר שבתרגום התורה. והנה סמיכות המאורעות **בעם ישראל**, הינה בהשגחה פרטית ואלוקית. ובבחינת עבירה גוררת עבירה, לאחר ח' בטבת בו אנו מתענים על תרגום התורה ליוונית, מתענים אנו למחרת היום ביום ט' טבת על לידת אותו האיש הטמא מחולל הנצרות, שהרעה רבות לעם ישראל במהלך הדורות. ולאחר מכן מגיע תאריך י' בטבת, שהוא תאריך התחלת המצור על ירושלים, כנודע. ובו קבעו חז"ל צום לכלל ישראל, על עניין זה. נמצא איפוא ששלושת ימי החושך ששררו בעולם, נקבעו בהם דברים שהוצרך עם ישראל להתמודד עימם רבות. ויהי רצון שיקוימו במהרה דברי הנחמה והששון של הנביא זכריה: "ויהי דבר ה' צבאות אלי לאמר: כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמנוחה טובים והאמת והשלום אהבו".

בברכת אלהים ואברהם

הרב אברהם וזאנא

שיחת המלכים

לפני כחמש-מאות שנה שלט בתוניס המלך מולאי ממון. יום אחד חלה קשות והרופאים נואשו מחייו. ואז התייצב בארמון רופא יהודי ושמו רבי יעקב טייב. רבי יעקב נודע כתלמיד חכם גדול וכבעל ידע רחב בתחומי מדע שונים.

כשבוע ימים לא מש רבי יעקב ממיטת המלך וטיפל בו במסירות. אט-אט החל הטיפול הרפואי המסור לתת את אותותיו. תחילה נראו סימנים קלים של התאוששות, שהתחזקו בהדרגה, עד שלבסוף החלים המלך לגמרי ממחלתו.

המלך היה אסיר תודה לרופא היהודי שהצילו ממוות. ההיכרות עמו גרמה לו להתודע גם לידיעותיו הרחבות של רבי יעקב ולחכמתו. הוא העניק לו כסף ומתנות לרוב, ומאותו יום נעשה רבי יעקב לאישוסדו הקרוב, דבר אשר תרם רבות לשיפור יחסו של המלך אל כל יהודי תוניס.

מפעם לפעם נהג מולאי ממון לטייל בבוסתנו בחברתו של רבי יעקב ולהחליף עמו דעות בנושאים שונים. הוא אהב את תשובותיו הקולעות ואת חידוריו לשונו. לימים נעשה המלך מעריץ גדול של דת ישראל. אף יש סבורים כי התגייר בסתר.

פעם אחת הגיע אל מולאי ממון קרוב משפחתו, מלך אלג'יר. המלך האלג'ירי סלד מיהודים וזלזל בהם. יצאו שני המלכים לשאוף אוויר צח בגינת הארמון והתיישבו בצל ענפי גפן משתרגים. מראה עלי הגפן הרחבים ואשכולות הענבים המציצים ביניהם השרו אווירת רוגע ושלווה. לפקודת המארח, הובאה למקום קערת זהב גדולה מלאה ענבים עסיסיים. לפתע הבחין מלך אלג'יר כי מארחו אינו מרוכז בדבריו, והוא מרוכז באשכול הענבים שבידו. "במה אתה מהרהר?", שאל המארח. "בנפלאות הבריאה", השיב מולאי ממון.

"באילו נפלאות?", הקשה מלך אלג'יר בתימהון.

"הנה, ראה זה פלא", אמר המארח, "הענבים הם פירות כה משובחים ועסיסיים, ואילו ענפיהם – רכים ונבובים ולא יצלחו לשום מלאכה – לא לכלים, לא לרהיטים ולא לבנייה!".

"נעשית פילוסוף?!", סנט בו מלך אלג'יר בחיוך.

"ומה לדעתך מותר האדם מן הבהמה אם לא במחשבתו?!", השיב המארח.

"אמנם כן", הגיב מלך אלג'יר, "אך מותר האדם במחשבה המביאה תועלת מעשית, ואילו חקירות פילוסופיות חסרות תועלת טורדות את המוח ואינן תורמות מאומה".

שבת שלום

רבי ישראל אבוהצירא זצוקללה"ה

הבבא סאלי ד' שבט

רב ומנהיג אהבת ישראל

היודעים אתם מה זו אהבת ישראל אמיתית?

ודאי תאמרו לעזור לחבר, לטייע בשעת הצורך. זה נכון ולא נכון. זה נכון כי אם אכפת לנו שלשני רע, זו אהבת ישראל, ולא נכון כי לפעמים אנחנו קצת מתבלבלים וחושבים ש"חסד" זה כמו "אהבת ישראל".

אהבת ישראל פרושה: לאהוב את השני בדיוק כמו שאנו אוהבים את עצמנו. כששמח לשני לשמוח כאילו קרה לנו מאורע משמח, ולבכות כשעצוב לו. זהו כבר הרבה יותר קשה. אבל תלוי למי. כי לרבי ישראל ע"ה זה היה מובן מאליי. אהבת ישראל הטבעה בדמו היתה לחלק בלתי נפרד מחייו, וכשם שדאג לעצמו, כך דאג לאנשי קהילתו ולכלל עם ישראל. כאב אתם כאב אמיתי כשהיה רע להם, והשתתף בכנות בשמחת עם ישראל.

כשהיה מגיע אורח לביתו, לבקש ממנו ברכה ועצה, דאג רבי ישראל ע"ה שלא יצא רעב, וכיבד אותו בפרוסת עוגה ובכוס משקה. לעיתים, כששם לב שאורח יצא מביתו בלי שאכל, היה מצוה על שמשו שירדוף אחריו ויחזירו לביתו על מנת שיאכל דבר מה. "איך יתכן שלא לכבד אדם הבא מן הדרך והוא יגע ורעב?" היה שואל.

ביתו היה פתוח לכל, ובשולחנו ישבו ביחד עניים ועשירים ללא הבדלי מחיצות. תמיד היו אצלו רשימות של משפחות נצרכות, והוא היה דואג להם להספקת צרכיהם בכבוד. הוא היה לוקח את הכסף מהעשירים ונותן לעניים בלי שהמקבל ידע, ממי קיבל, והנותן לא ידע למי נתן "מתן בסתר" אמיתי.

לפני כל חג היה דואג להם, לכל צרכיהם, ואפילו לבגדי חג דאג. לעיתים היו שומעים אותו בני הבית מתפלל על אדם פלוני "ריבונו של עולם, מוכן אני להכנס לכבשן האש ולתת את נפשי ולבד שאהיה כפרה עבור יהודי פלוני בן פלוני".

עד כדי כך הגיעה אהבתו למסור את נפשו עבור אדם אחר. כזה היה רבינו זיע"א! יה"ד שזכותו תגן על כל עם ישראל אמן.

ציבור שוחרי התורה

פוזנן לשיעורו חמרתק של חרב הגדול חדרשן חמדע פז מפיק פרבלות

הרב"צ שליט"א

שיתקיים בעז"ה ביום ראשון כט' טבת תשע"ט

20:30 בשעה (6.1.19)

בישיבת "נתיב השבים" שבזי 17 באר שבע

חיך מולאי ממון: "מי אמר לך שאין הסבר לשאלותיי? הנה, אקרא לרופאי היהודי, יעקב טייב, ובטוחני כי ימצא תשובה הולמת".

"חכמה אצל יהודי?!", גיחך האורח בבז.

המארח לא השיב דבר ושלח לקרוא לרבי יעקב, וזה מיהר להתייצב לפני השניים ולקוד להם קידה מנומסת. הציג מולאי ממון את שאלתו לפני רופאו.

רבי יעקב לא נזקק אפילו לרגע של מחשבה: "שאלה זו עתיקת יומין היא, וכבר נאמרו בה כמה תשובות. שתיים ניתנו עלידי חכמי הטבע ושתיים אחרות מאת חכמי ישראל".

נתן בו האורח מבט משתאה. חיוך הבז נמוג משפתיו.

"ובכן", המשיך רבי יעקב, "חכמי הטבע אמרו, כי הואיל והענבים הם עסיסיים ומשובחים, שואבים הם אליהם את כל לשד ענפיהם והופכים אותם לרפים וספוגיים. ועוד אמרו חכמי הטבע, כי כדי שהפרי יוכל להיות רווי עסיס, על העץ להיות רך וספוגי, כדי שהלחות תוכל לעבור דרכו מן האדמה אל האשכולות".

"וחכמי אמונתך מה אמרו?", זירזו מולאי ממון להשלים את דבריו. "ראשית, אמרו – פרי הגפן משובח ומחולל הוא וממנו מפיקים יין המשמח את הבריות ומתנסך על-גבי המזבח. מצוות רבות כרוכות ביין: קידוש והבדלה בשבת ומועד, ארבע הכוסות בליל הסדר, ברכת האירוסין והנישואין ועוד. לפיכך רצה הבורא שלא יתבזה העץ בעבודת אלילים, שלא יצלח לעשיית פסל ותבנית. ואמנם, חוקרים בדקו ומצאו כי מעולם לא שימשו עצי הגפן לשום כלי של עבודה זרה".

"ומהו הטעם הנוסף?", הוסיף המארח לשאול.

"הטעם הנוסף הוא, כי עם-ישראל נמשל לגפן, כמו שנאמר בתהילים 'גפן ממצרים תסיע'. כשם שהגפן עצה רך ועדין ופרייה מתוק ועסיסי, כך ישראל – חלשים הם ורכים, אך תורתם ומצוותיהם יפות ונאות".

עתה היה גם האורח שותף להתפעלות מדברי החכמה של הרופא היהודי, ואולם רבי יעקב ביקש להוסיף עוד תשובה משלו: "יש עוד דבר שבו דומה עם-ישראל לגפן – מה היין, הלוגם ממנו במידה ובמשורה יצהל וישמח, אך אם יעבור את המידה תשתבש דעתו ויקיא את כל מה שכבר בלע; כך ישראל – הלוקח מהם מיסים וארנונה במידה ובמשורה – יצליח וישמח, ואולם כל המכביד עולו עליהם ונוטל מהם יותר מכפי יכולתם – סופו שייכשל ויאלץ להקיא את כל הממון, כפי שאירע לפרעה ולכל צוררי ישראל מאז ועד היום..."

צהלו פני מולאי ממון, וגם מלך אלג'יר קלט את המסר.

לרפואת

ר' יוסף שלמה בר עליה

ורחל בת סימי